

Kner kulturális örökség Amerikában

Novotny Erzsébet

Kner Albert újszerű gondolkodásmódjával és a csomagolástervezés kreatív megközelítésével rendkívüli sikert aratott az Egyesült Államokban. A róla szóló tavaly kiadott kötet és a gyomai Kner Nyomdaipari Múzeumban akkor megrendezett kísérő kiállítás után, Bostonban is bemutatásra került életműve.

Kner Albert szakmai életútjának magyarországi és amerikai szakasza is páratlan.

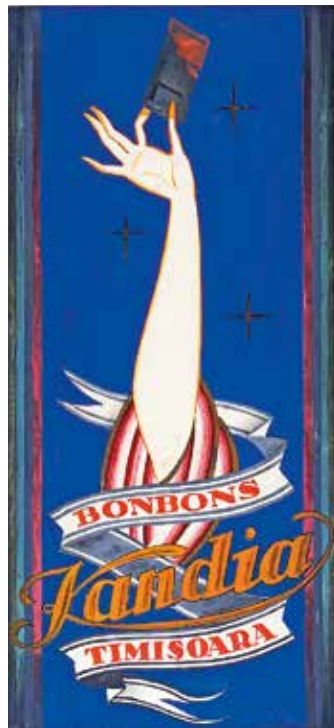
Családi környezet hatására lett ő is nyomdász. Az első impulzusokat Kner Izidor korszerű üzletmenetű, kiváló termékminőséget hatékonyan előállító gyomai nyomdájában kapta. Itt kezdte meg a nyom-

dászat elsajátítását, amit budapesti, majd külföldi tanulmányok követtek. Szinte minden szakmába vágó ismeretet megszerzett a betűrajztól a könyvkötészetben használt aranyozóbélyegzők metszéséig.

Budapesten a Globus és a Hungária nyomdákból művészeti vezetőként dolgozott,

Kner Albert a Cheerios reklámkampányban alkalmazott kartonjátékokkal, amelyeket a termék csomagolásában kaptak meg a vásárlók

A temesvári Helikon Nyomda megbízására készített édesség-csomagolás grafika

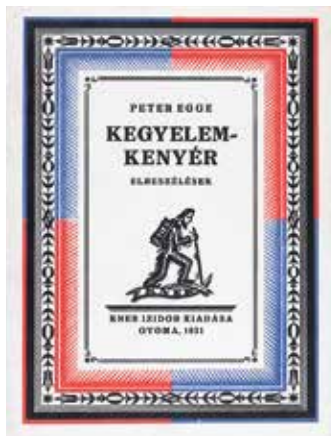
de a családi nyomdával továbbra is szoros kapcsolatban maradt, könyvborítókat, kereskedelmi nyomtatványokat tervezett. Ezek közé tartoztak például az orosz és svéd novella-sorozat kötetei, amelyet Kner Izidor fordítottatott és adott ki.

A Hungária Nyomdában, a művészeti vezetés mellett, az üzem irányításával, árkalculációval foglalkozott, kapcsolatot tartott a megrendelőkkel. Hihetetlen munkabírása

volt, harmincéves korára már jó neve volt a szakmában. Privát megbízóknak is dolgozott, könyvborítókat, reklámyomtatványokat, plakátokat, szigetteket, könyvkötéseket tervezett. Az alkalmazott grafika, tipográfia, sokszorosítástechnika minden ágában kiválót alkotott.

Tervezési stílusára jellemző a grafikai és tipográfiai elemek egyensúlya, a tiszta, jól átlátható tartalomszervezés a felületen. A reklámyomtatványoknál és a könyvborítóknál a figyelemirányítást a tartalomhoz illeszkedő művészeti stílusban a kontrasztképzés különféle formáival, szín-, méret- és formakontrasztal, átlós elrendezéssel oldotta meg. Élt a fényképezés kínálta lehetőségekkel, Magyarországon az elsők között használta a tervezésben a fotomontázs-technikát.

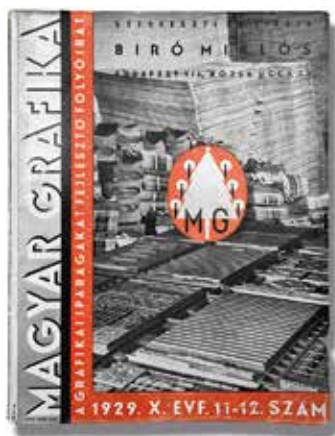
Bíró Miklós, a Magyar Grafika nyomdaipari szaklap alapítója és szerkesztője, a Globus Nyomda akkori ügyvezetője a nyomdába való megérkezésétől támogatta Kner Albert alkotómunkáját, aki nem is-

Kozma Lajos nyomdadíszjeinek felhasználásával tervezett könyvborító, 1931

mert lehetetlent a grafika és a technológia alkalmazásában, ha a megrendelői igényekről volt szó: könyvet, plakátot, kötéstervezet, kisnyomtatványt tervezett, metszett fába, ólomba a feladattól függően. A szaklap rendszeresen bemutatta grafikai és tipográfiai munkáit, cikkeket írhatott a lapba és több borítót is tervezett a Magyar Grafika számára, már 1926-tól annak főmunkatársa lett.

Alapító tagja volt a Magyar Könyv- és Reklámművészek

Magyar Grafika – A grafikai iparágakat fejlesztő folyóirat, 1929 – Kner Albert borítóterve

Társaságának. 1934-ben a Magyar Nyomdászok Társasága is tagjai közé választotta. A harmincas évek elejétől az Atelier Művészeti Tervező és Műhelyiskolában grafikai tervezést oktatott. Nemzetközi kiállításokon is részt vett, 1927-ben a lipcsei nemzetközi könyvkiállításon, 1928-ban a kölni PRESSA sajtókiállításon, 1931-ben a párizsi nemzetközi könyvművészeti vásáron, a Salon International du Livre d'Art-on mutatták be

Reklámyomtatvány

Reklámplakát

Könyvborító grafika, 1932

40 Schemes of Packaging gyűjtődoboz – A kívándorláshoz elkészített portfólió része, a 40 darab csomagolástervet a dobozban lévő borítékok tartalmazzák

A spektrofotométer alkalmazása a színmegfelelés objektív ellenőrzésére – CCA Design Laboratory booklet

műveit a Kner Nyomda, illetve a Hungária Nyomda kiállítási anyagában.

Kner Albert pályafutásának második szakasza akkor kezdődött, amikor a második világháború borzalmai elől Chicágóba szeretett volna áttelepülni. A lehető legjobb munkahely megszerzése érdekében hónapokon át dolgozott az addigi munkásságát és az új terveit bemutató portfólióján, amelyet tematikus albumokba rendezett. Az albumok témái: The Ludlow Typeface and the Multiplied Ludlow, Book-

bindings, Expositions, Posters, and Other Works for Applied Arts, Fancy Paper Patterns for Wrapping and Foldings Karton, A Simple Way of Producing Typographical Ornaments, Make Your Typographical Ornaments in Your Own Workshop, 40 Schemes of Packaging stb.

1940-ben Chicágóba érkezve felkészültsége és kapcsolatai miatt rövid időn belül tervezőként sikerült elhelyezkednie a CCA (Container Corporation of America) csomagolástechnikai vállalatnál. A CCA

cég egyedi igényeket kielégítő csomagolásokkal tűnt ki a piaci szereplők közül. Kner Albert sokoldalú tehetsége, szaktudása, szorgalma és terherbírása ennek az iránynak tökéletesen megfelelt. Három év alatt 1433 szabadalmat és tervet készített (ebből 945 fényképpel is dokumentált), amit az időszak végén bemutattott a cégvezetésnek. Ezek közé tartozott a Coca-Colának tervezett hatdarabos italcsomagolás és a billentős fedelű cigarettásdoboz is.

Kner Albert megérkezésekor a CCA cégnek még nem volt tervezőosztálya. Az általa ellátott feladatkör fontossága miatt területe 1946-ra 13 fő önálló tervezési és piackutatási laboratóriummá fejlődött, majd a feladatok további bővülésével 1955-ben már 155 tervezővel dolgozott a három területi szervezettel rendelkező laboratórium. Kner Albert tudományos vizsgálatokon alapuló tervezési módszerével évtizedekkel előzte meg korát. Kner Izidorhoz hasonlóan gondosan ügyelt arra, hogy munkaterülete, az ő esetében a korszerűen felszerelt laboratórium munkája professzionális szinten bemutatható legyen a nagyközönség számára. Már a negyvenes évek elejétől fényképeket, prospektusokat készíttetett az ott folyó munkáról, az egyes tevékenységekről. Multimédiás termet rendezett be, hogy a meglévő és potenciális ügyfeleiknek a csomagolástervezési és áruelrendezési munkájukat bemutathassák. Ezeken az eseményeken a különböző észlelési (megvilágítás, polci pozíció) helyzetek hatásaira is felhívták a figyelmet. Kner Albert társadalmi tevé-

Észlelésvizsgálat a CCA tervezőlaboratóriumában. A „változtatható diffúzor” modulálja a megvilágítást, amellyel a termékek érzékelhetők. A hatékony csomagolás még akkor is vonzza a vásárlókat, ha a megvilágítás intenzitása csökken. (Stephen Daiter Gallery)

kenysége is igen sokrétű volt. Tagja volt az Art Directors Club of Chicago, a The Society of Typographic Arts és a Package Designers Council stb. testületeknek. Országszerte előadáso-

Texas kalapot bemutató áruházi állvány modellje a CCA Specialty Division kiadványából

Kner Albert bemutatót tart az áruehelyezés és megvilágítás szerepéről a CCA Design laboratóriumában

kat tartott a tervezésről és a nyomdai megvalósítás lehetőségeiről. Az 1960-as évektől a Print és a Packaging Design című New York-i folyóiratok szerkesztőségi tanácsadójaként segítette az újabb tervezőgeneráció munkáját.

Kner Albert az 1965. évi nyugdíjazásáig a CCA tervezőlaboratóriumának vezetője volt. Ezután független dizájn- és marketingtanácsadóként

működött tovább. 1973-ban elnyerte a *Csomagolás híres emberei* díjat.

FORRÁSOK

- ◆ Robert Elton Brooker III, *Erdész Ádám: Kner Albert – művész, ikon, legenda*. Corvina Kiadó, Budapest, 2023
- ◆ Kner Nyomdaipari Múzeum dokumentumtára
- ◆ Steve Frenkel Collection

THE CLUB OF ODD VOLUMES

2025. január 14-től az egyik legpatinásabb bostoni könyvklub, a „The Club of Odd Volumes” ad helyszínt a Kner Albert életét és munkásságát bemutató „Kner Albert: A könyvművészettől az ipari formatervezésig” című kiállításnak. A kétnapos megnyitó eseményen 110 klubtag és meghívott hallgathatta meg Robert Brooker előadását az ipari formatervezés ikonikus alakjáról. A kiállítás a gyomai Kner Nyomdaipari Múzeum gyűjteményén alapul, kiegészítve Robert Brooker magángyűjteményének néhány darabjával, kurátor dr. Novotny Erzsébet.

Az 1887. január 29-én angol mintára alapított könyvklub alapszabály szerinti célja az irodalmi és művészeti ízlés fejlesztése, a könyvkészítésben alkalmazott művészetek tanulmányozása, referenciakönyvtár létrehozása és fenntartása, valamint speciális és oktató jellegű kiállítások rendezése.